

«Η Ντροπή της Ευρώπης»

Γκύντερ Γκρας: Ο Γερμανός νομπελίστας Γκύντερ Γκρας που στηλίτευσε την πολιτική που ασκεί η Ευρώπη στην Ελλάδα, "την κοιτίδα του ευρωπαϊκού πολιτισμού".

Δημήτρης Συμεωνίδης JP

Έρευνα, μετάφραση από τα Αγγλικά και επιμέλεια κειμένων: Δημήτρης Συμεωνίδης JP - Μέρος Β'

Ο Γκύντερ Γκρας (Günter Grass, 16 Οκτωβρίου 1927 – 13 Απριλίου 2015) ήταν ένας από τους σημαντικότερους μεταπολεμικούς Γερμανούς συγγραφείς, ο οποίος βραβεύτηκε το 1999 με το Νόμπελ Λογοτεχνίας. Εκτός από τα μυθιστορήματα με τα οποία έγινε γνωστός σε ολόκληρο τον κόσμο, έγραψε θεατρικά έργα και ασχολήθηκε με την ποίηση. Συχνά είχε έντονη ανάμειξη στην πολιτική ζωή της Γερμανίας, προσκείμενος στην Αριστερά.

Η ζωή του

Ο Γκύντερ Γκρας γεννήθηκε στις 16 Οκτωβρίου του 1927 στο Ντάντσιχ, (σημ. Πολωνία), από Γερμανό προτεστάντη πατέρα και καθολική μητέρα, πολωνικής καταγωγής και ανατράφηκε ως καθολικός. Αφού προσπάθησε ανεπιτυχώς, όταν ήταν δεκαπέντε χρονών, να καταταγεί στα γερμανικά υποβρύχια, για να ξεφύγει από το ασφυκτικό οικογενειακό περιβάλλον του, όπως ο ίδιος υποστήριξε σε συνέντευξή του το 2006, εντάχθηκε πρώτα στο Reichsarbeitsdienst και το 1944 στα Waffen-SS (ένοπλος κλάδος της SS). Ως μέλος των Waffen-SS συμμετείχε στις επιχειρήσεις της 10ης Μεραρχίας Θωρακισμένων SS «Frundsberg» από τον Φεβρουάριο του 1945 μέχρι τον Απρίλιο του ίδιου έτους, οπότε τραυματίστηκε, συνελήφθη από Αμερικανούς στρατιώτες και στάλθηκε σε στρατόπεδο αιχμαλώτων.

Μετά τον πόλεμο εργάστηκε για δύο χρόνια σε ορυχείο και έλαβε εκπαίδευση λιθοξόου. Αργότερα σπούδασε γλυπτική και γραφιστική, πρώτα στην Ακαδημία Τεχνών του Ντίσελντορφ (Kunstakademie Düsseldorf) και έπειτα στο Βερολίνο. Από τα μέσα της δεκαετίας του '50 ξεκινά και το λογοτεχνικό του έργο, που θα τον κάνει παγκοσμίως γνωστό. Από το 1983 έως το 1986 διετέλεσε Πρόεδρος της Ακαδημίας Τεχνών του Βερολίνου. Ο Γκύντερ Γκρας νυμφεύθηκε δύο φορές, το 1954 και το 1979. Πέθανε στις 13 Απριλίου 2015 σε μία κλινική στο Λίμπεκ της Γερμανίας.

Συγγραφικό έργο και πολιτική δράση του Γκρας

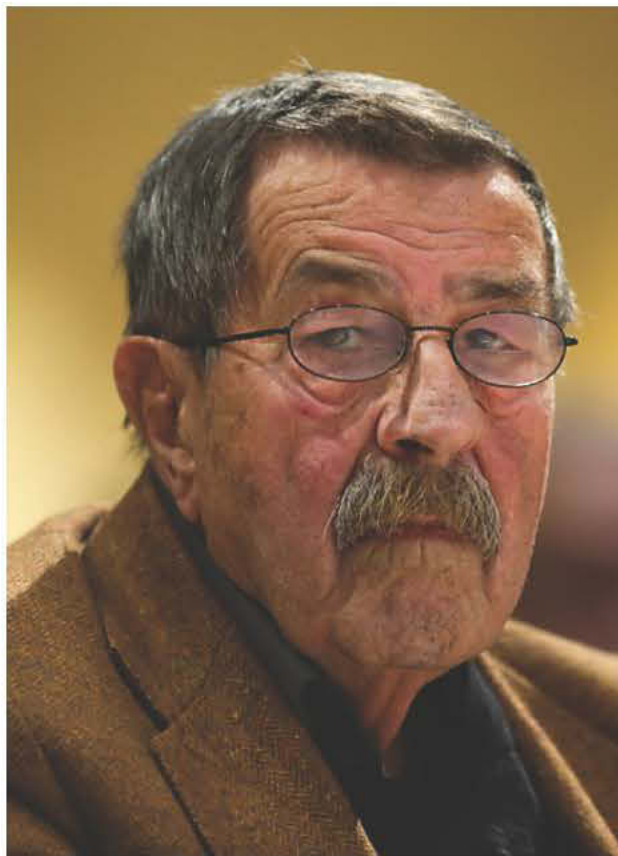
Ο Γκύντερ Γκρας, για πάνω από μισό αιώνα αποτελεί ένα είδος «ηθικής συνειδησης» της Γερμανίας, καθώς με το σύνολο του λογοτεχνικού του έργου και τις δημόσιες παρεμβάσεις του προσπάθησε να εμποδίσει τον εφησυχασμό των συμπατριωτών του που μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο ήθελαν να κλείσουν τους λογαριασμούς τους με το παρελθόν, ξεχνώντας τα ναζιστικά εγκλήματα.

Έγινε ιδιαίτερα γνωστός με το μυθιστόρημα του Το τενεκεδένιο ταμπούρλο που εκδόθηκε το 1959 και έγινε ταινία είκοσι χρόνια αργότερα. Ακολούθησαν το 1961 το Γάτα και Ποντίκι και το 1963 το Σκυλίσια μέρα που μαζί με το Τενεκεδένιο ταμπούρλο αποτελούν την Τριλογία του Ντάντσιχ. Άλλα γνωστά του έργα, που μεταφράστηκαν και στα ελληνικά, όπως και η Τριλογία του Ντάντσιχ, είναι: Η πρόβα της εξέγερσης των πληβείων (1966), Ο Μπουτ το ψάρι (1977), Δυσοίωνα κοάσματα (1992), Γράφοντας μετά το Άουσβιτς (1993), Ένα ευρύ πεδίο (1995), Ο αιώνας μου (1999) και Σαν τον κάβουρα (2002).

Αν και δεν έγινε μέλος του Σοσιαλοδημοκρατικού Κόμματος, ο Γκύντερ Γκρας τάχθηκε υπέρ της σοσιαλοδημοκρατίας, υποστηρίζοντας ότι μόνο με μεταρρυθμίσεις και όχι με επαναστατική ανατροπή είναι δυνατή η οικονομική και κοινωνική αλλαγή. Έτσι, υποστήριξε την κυβέρνηση του Βίλι Μπραντ, ασκώντας της, όμως, έντονη κριτική.

Μετά την πτώση του Τείχους του Βερολίνου ο Γκρας τάχθηκε ενάντια στην ένωση των δύο Γερμανιών και πρότεινε, για τουλάχιστον μια επταετία, μια Συνομοσπονδία των δύο Γερμανικών κρατών, η οποία μελλοντικά θα μπορούσε να αποκτήσει την μορφή μιας ένωσης Γερμανικών κρατών.

Υπερασπίστηκε τα δικαιώματα των τσιγγάνων, υποστηρίζοντας την ανάγκη χορήγησης σε αυτούς ευρωπαϊκού διαβατηρίου, που θα τους επιτρέψει τη δια-

Ο Γκύντερ Γκρας (Günter Grass, 16 Οκτωβρίου 1927 – 13 Απριλίου 2015) ήταν ένας από τους σημαντικότερους μεταπολεμικούς Γερμανούς συγγραφείς, ο οποίος βραβεύτηκε το 1999 με το Νόμπελ Λογοτεχνίας.

μονή σε οποιοδήποτε ευρωπαϊκό κράτος. Δημιούργησε στην Ρουμανία ένα ίδρυμα για τους Ρομά, με την ονομασία «Εταιρία για τους απειλούμενους λαούς», το οποίο κάθε χρόνο βραβεύει όσους προσπαθούν να βελτιώσουν τη ζωή των τσιγγάνων. Για τον Γκύντερ Γκρας οι Τσιγγάνοι είναι αυτό που καμωνόμαστε ό,τι είμαστε εμείς: εκ γενετής γνήσιοι Ευρωπαίοι.

Αποκάλυψη της συμμετοχής του Γκύντερ Γκρας στα Waffen-SS και αντιδράσεις

Στις 12 Αυγούστου του 2006, σε μια συνέντευξή του στην εφημερίδα Frankfurter Allgemeine Zeitung, που ήταν αφιερωμένη στο νέο και αυτοβιογραφικό του βιβλίο Ξε-

φλουδίζοντας το κρεμμύδι, ο Γκύντερ Γκρας αποκάλυψε ότι όταν ήταν δεκαεφτά χρονών, υπηρέτησε για διάστημα μικρότερο των δύο μηνών στα Waffen-SS. Μέχρι τότε ήταν γνωστό ότι στη διάρκεια του πολέμου είχε υπηρετήσει στην αντι-αεροπορική άμυνα. Πάντως ο Γκρας διευκρίνισε ότι στο διάστημα αυτό δε συμμετείχε σε καμία εγκληματική δράση και δεν έριξε καμία σφαίρα. Η αποκάλυψη αυτή για το παρελθόν του Γκρας προκάλεσε τις έντονες αντιδράσεις ορισμένων ιστορικών και δημοσιογράφων.

Ο Γιοακίμ Φεστ (Joachim Fest), συντηρητικός Γερμανός δημοσιογράφος, ιστορικός και βιογράφος του Χίτλερ, δήλωσε στην εφημερίδα Stribel ότι αυτή η αποκάλυψη ήρθε πολύ αργά και αναρωτήθηκε πώς ένας άνθρωπος που για δεκαετίες αποτελούσε την ηθική συνείδηση της Γερμανίας μπόρεσε να κρύψει μια τέτοια πληροφορία. Ο Rolf Hochhuth, Γερμανός συγγραφέας, ιδιαίτερα αμφιλεγόμενος καθώς υπερασπίστηκε τον αρνητή του Ολοκαυτώματος David Irving, δήλωσε ότι είναι αηδιαστικό το γεγονός ότι ο Γκύντερ Γκρας, ενώ υπήρξε μέλος των Waffen-SS, είχε επικρίνει τον Χέλμουτ Κολ και τον Ρόναλντ Ρίγκαν, για την επίσκεψή τους το 1985 στο στρατιωτικό νεκροταφείο στο Μπίντμπουργκ, καθώς εκεί είναι θαμμένα πολλά μέλη των SS. Για υποκρισία έκανε λόγο ο Γερμανός ιστορικός Michael Wolffsohn ενώ ο Λεχ Βαλέσα αρχικά επέκρινε τον Γκύντερ Γκρας, αργότερα όμως άλλαξε θέση.

Υπήρξαν όμως και πολλοί συγγραφείς και διανοούμενοι που στήριξαν τον Γκρας καθώς η συμμετοχή του στα SS έγινε σε πολύ νεαρή ηλικία και για μικρό χρονικό διάστημα και ο Γκρας για δεκαετίες άσκησε έντονη κριτική στο ναζιστικό παρελθόν της Γερμανίας. Μεταξύ αυτών που τον υπερασπίστηκαν ήταν ο Τζαν Ενρίκο Ρουσκόνι, καθηγητής πολιτικής επιστήμης στο Πανεπιστήμιο του Τορίνο και οι συγγραφείς Μάριο Βάργκας Λιόσα, Κλαούντιο Μαγκκρίς και Τζον Ίρβινγκ.

Έργα μεταφρασμένα στα Ελληνικά

- 1957: Hochwasser (Κατακλυσμός), δίπρακτο θεατρικό έργο
- 1959: Die Blechtrommel (Το τενεκεδένιο ταμπούρλο), μυθιστόρημα
- 1961: Katz und Maus (Γάτα και ποντίκι), νουβέλα
- 1963: Hundejahre (Σκυλίσια χρόνια), μυθιστόρημα
- 1966: Die Plebejer proben den Aufstand (Η πρόβα της εξέγερσης των πληβείων), τετράπρακτο θεατρικό έργο
- 1977: Der Butt (Ο Μπουτ, το ψάρι), μυθιστόρημα
- 1992: Unkenrufe (Δυσοίωνα κοάσματα), μυθιστόρημα
- 1996: Ein weites Feld (Ένα ευρύ πεδίο), μυθιστόρημα
- 1999: Mein Jahrhundert (Ο αιώνας μου), μυθιστόρημα
- 2006: Beim Häuten der Zwiebel (Ξεφλουδίζοντας το κρεμμύδι), αυτοβιογραφικό μυθιστόρημα
- 2008: Die Box (Ιστορίες σκοτεινού θαλάμου), προσωπικές μαρτυρίες και αφηγήσεις. Γράφοντας μετά το Άουσβιτς: συλλογή από τους λόγους, τα γράμματα και τις ομιλίες του συγγραφέα.
- Έσσερις νομπελίστες ποιητές: συλλογικό έργο, ανθολόγηση ποιημάτων